

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/60/48/93

OPINIE O RZĄDZIE W KWIETNIU '93

Komunikat z badań

Warszawa, kwiecień 1993 r.

Uwaga: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Ostatni miesiąc nie był dla rządu pomyślny. Złożyły się na to: porażka w sejmowym głosowaniu nad programem powszechnej prywatyzacji, mnożące się konflikty wewnątrz koalicji, by wymienić tylko konflikt wokół projektu reformy systemu ubezpieczeń czy dymisję ministra rolnictwa, protesty rybaków jednoznacznie oskarżających rząd o zaniedbywanie interesów polskiego rybołówstwa czy wzrost cen leków oraz gazu i elektryczności.

Wszystkie te okoliczności wpłynęły zapewne na wyniki kwietniowego sondażu CBOS¹, które są dość zaskakujące - przy niewielkiej wprawdzie, ale wyraźnie zaznaczającej się poprawie nastrojów społecznych² stosunek do rządu uległ znacznemu pogorszeniu.

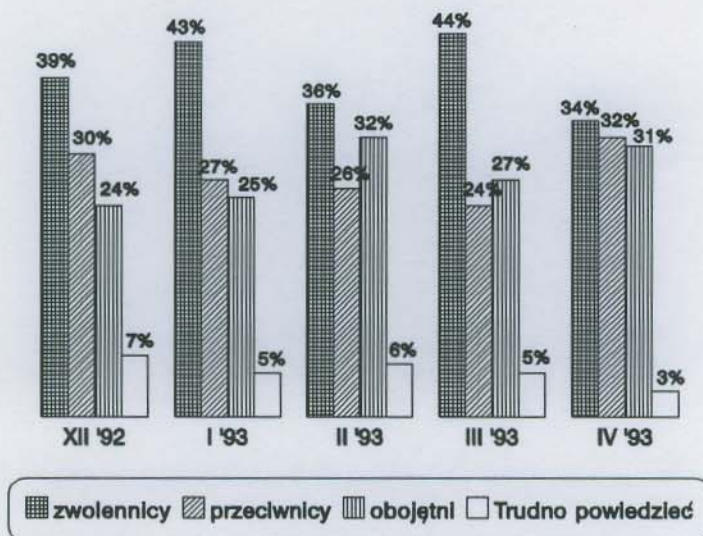
Mimo pogorszenia się notowań rządu, w opinii publicznej utrzymuje się wysoka popularność premier Hanny Suchockiej. Zajmuje ona nadal czołowe miejsce w rankingu polityków, mając 73% zwolenników (o pięć punktów procentowych mniej niż w marcu).

W ciągu miesiąca, jaki upłynął od poprzedniego sondażu, liczba ankietowanych określających się jako "zwolennicy rządu" zmalała o jedną czwartą. Wzrosła równocześnie liczba "przeciwników", w tym prawie dwukrotnie (z 7 do 13%) "zdecydowanych przeciwników". W efekcie po raz pierwszy przeciwnicy rządu (32%) i jego zwolennicy (34%) stanowią niemal równoliczne grupy.

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia (34)" - sondaż przeprowadzono w dniach 15-18 kwietnia 1993 r. na 1077-osobowej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS "Nastroje społeczne w kwietniu '93".

Rys. 1. STOSUNEK DO RZĄDU

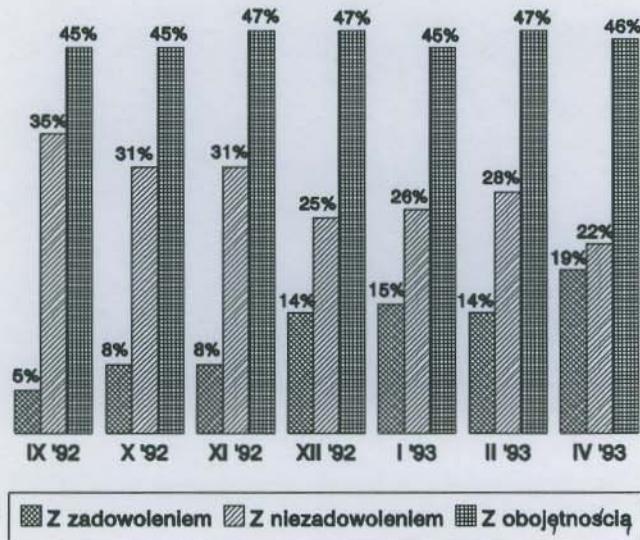

Najwięcej przeciwników rządu przybyło wśród robotników, szczególnie wykwalifikowanych, a liczba zwolenników zmniejszyła się przede wszystkim wśród osób osiągających najwyższe dochody. Nadal jednak rząd ma najwięcej zwolenników wśród prywatnych przedsiębiorców, inteligencji i kadry kierowniczej oraz osób najlepiej sytuowanych, a najwięcej przeciwników wśród robotników, rolników i bezrobotnych oraz osób mających najniższe dochody³.

W emocjonalnym stosunku do rządu niezmiennie, od początku istnienia gabinetu Hanny Suchockiej, dominuje obojętność - wiadomość o ewentualnym ustąpieniu obecnego rządu blisko połowa badanych (46%) przyjąłaby z obojętnością. Wśród pozostałych dotychczas zawsze przeważali ci, którzy deklarowali niezadowolenie z takiej ewentualności. Obecnie, po raz pierwszy, liczba ankietowanych stwierdzających, że przyjąłaby upadek rządu z zadowoleniem, jest niewiele mniejsza niż tych, którzy przyjąłoby to z niezadowoleniem.

³ Zob. tabele aneksowe.

Rys. 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
CZY WIADOMOŚĆ O USTĄPIENIU OBECNEGO RZĄDU PRZYJĄŁ(Ę)BY
PAN(I) Z ZADOWOLENIEM, OBOJĘTNOŚCIĄ CZY NIEZADOWOLENIEM?

Dość wyraźnie zwiększyła się liczba osób opowiadających się za ogłoszeniem nowych wyborów parlamentarnych. Już blisko jedna trzecia ogółu badanych uważa takie rozwiązanie za najbardziej pożądane w obecnej sytuacji. Jednak respondenci najwyżej cenią - na co wskazują także wyniki wcześniejszych badań - stabilizację polityczną. Podobnie jak w poprzednich miesiącach spośród kilku scenariuszy dotyczących najbliższej przyszłości preferowana jest przede wszystkim częściowa rekonstrukcja obecnego rządu, a ogłoszenie nowych wyborów znajduje się na drugim miejscu. Inne rozwiązania mają znacznie mniej zwolenników.

Tabela 1

w procentach

Które z poniższych rozwiązań byłoby, Pana(i) zdaniem, najbardziej pożądane w obecnej sytuacji?	Rozkład odpowiedzi według terminów badań:	
	II '93	IV '93
Pozostanie obecnego rządu u władzy w nie zmienionym składzie	9	6
Pozostanie obecnego rządu u władzy, ale niektórzy ministrowie zmienieni	46	39
Utworzenie nowego rządu zarówno z partii obecnie rządzących, jak i opozycyjnych	11	14
Utworzenie nowego rządu przez prezydenta	5	6
Ogłoszenie nowych wyborów parlamentarnych	22	29
Trudno powiedzieć	7	5

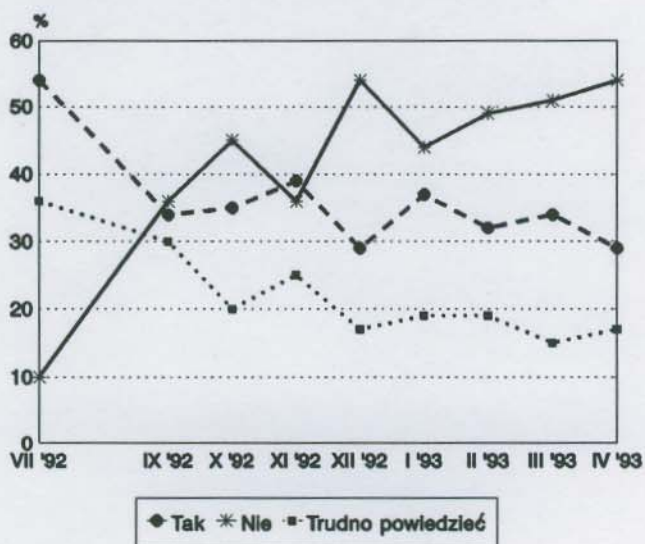
Postulat rozpisania nowych wyborów ma najwięcej zwolenników wśród elektoratu⁴ SdRP (44%), Unii Pracy (42%), Partii X (40%), KPN (37%), RdR (37%), KLD (36%) i PSL (32%). Wśród elektoratu UD postulat ten ma 26% zwolenników, "Solidarności" - 21%, ZChN zaś - tylko 12%.

Pogorszyły się także oceny polityki gospodarczej rządu. Wyraźnie zmniejszył się odsetek badanych, którzy wiążą z tą polityką nadzieje na wyjście z kryzysu gospodarczego. Pod tym względem stosunek optymistów do pesymistów jest obecnie identyczny jak podczas grudniowego ogólnego załamania się nastrojów społecznych. W porównaniu z wynikami sondażu lipcowego, przeprowadzonego tuż po powstaniu rządu Suchockiej, liczba osób, które łączą z tym rządem nadzieje na wyjście z kryzysu, zmniejszyła się o 25 punktów procentowych.

⁴ Osoby, które na inne pytanie ankiety odpowiedziały, że gdyby w najbliższą niedzielę odbyły się wybory do Sejmu, to wzięłyby w nich udział i głosowały na wybraną partię.

CBOS

Rys. 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLITYKA RZĄDU STWARZA
SZANSE WYJŚCIA Z KRYZYSU GOSPODARCZEGO?

Informacje przedstawicieli rządu na temat sytuacji gospodarczej lub politycznej kraju najczęściej (60% wskazań) są przyjmowane nieufnie.

CBOS

Czy jeśli przedstawiciele rządu informują o sytuacji gospodarczej lub politycznej kraju, to czy traktuje Pan/i/ zazwyczaj te informacje:

- zdecydowanie z zaufaniem 2%
- raczej z zaufaniem 25%
- raczej z nieufnością 47%
- zdecydowanie z nieufnością 13%
- Trudno powiedzieć 13%

Szczególnie często nieufnie do wystąpień członków rządu podchodzą robotnicy oraz bezrobotni, a z zaufaniem traktują je przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz osoby zadowolone ze swojej sytuacji materialnej.

Spośród osób określających się jako zwolennicy rządu połowa podchodzi do tego rodzaju informacji z zaufaniem, a ponad jedna trzecia - nieufnie.

Tabela 2

w procentach

Stosunek do rządu	Stosunek do informacji zawartych w wystąpieniach przedstawicieli rządu		
	zaufanie	nieufność	trudno powiedzieć
Zwolennicy	51	36	13
Przeciwnicy	8	84	8
Obojętni	20	63	17

★

★

★

Odnutowane w kwietniu pogorszenie opinii społeczeństwa o rządzie nie jest niespodzianką. Już wyniki sondażu marcowego określiliśmy jako "niejednoznaczne". Wprawdzie wówczas rząd jeszcze zyskiwał zwolenników, ale równocześnie narastał krytycyzm w ocenie jego pracy⁵. Także w marcu, po raz pierwszy od powstania gabinetu Suchockiej, nieco więcej osób wypowiedziało się o działalności rządu z dezaprobatą niż z aprobatą⁶.

Wyniki kwietniowego sondażu wskazują - jak się wydaje - że nie mamy do czynienia z jednorazowym załamaniem się opinii o rządzie pod wpływem wspomnianych na wstępie niekorzystnych okoliczności, lecz z trwającym już od pewnego czasu trendem, który został wzmocniony przez te okoliczności.

⁵ Zob. komunikat CBOS "Stosunek do rządu", marzec 1993.

⁶ Por. komunikat CBOS "Stosunek do instytucji i organizacji publicznych", kwiecień 1993.

Tabela 1. Stosunek do obecnego rządu

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	31	31	4	1077
Płeć					
Mężczyźni	33	32	31	4	476
Kobiety	35	31	31	3	601
Wiek					
do 24 lat	28	37	33	2	156
25-34	28	33	36	3	187
35-44	39	32	25	3	263
45-54	33	38	26	3	182
55-64	42	24	32	2	150
65 lat i więcej	33	19	39	9	139
Miejsce zamieszkania					
Wieś	31	33	30	5	403
Miasto do 20 tys.	39	30	25	5	117
od 21 do 100 tys.	40	29	29	2	197
101-500 tys.	31	31	36	2	199
501 tys. i więcej mieszk.	35	30	33	2	160
Region					
Północny	32	37	29	2	156
Zachodni	35	36	26	4	83
Środkowozachodni	36	34	28	2	156
Środkowy	35	31	32	2	199
Wschodni	37	29	26	8	117
Południowo-wschodni	33	33	29	5	169
Południowo-zachodni	34	22	41	4	197
Wykształcenie					
Podstawowe	31	26	37	6	389
Zasadnicze zawodowe	24	39	34	3	281
Średnie	43	30	25	2	320
Wyższe	51	33	17	0	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	50	31	17	2	68
Prac. umysł. niż. szczebla	44	29	25	2	93
Pracownicy fiz. - umysł.	32	45	21	2	50
Robotnicy wykwalifikowani	30	43	23	3	118
Robotnicy niewykwalifik.	22	45	31	2	59
Rolnicy	28	35	31	6	107
Prywatni przedsiębiorcy	50	20	30	0	37
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	37	22	35	6	313
Uczniowie i studenci	29	26	43	2	52
Bezrobotni	22	37	40	1	114
Gospodynie domowe i inni	37	28	30	5	58
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	27	40	24	8	86
500 tys. - 999 tys.	26	35	35	4	323
1000 tys. - 1499 tys.	34	30	33	4	284
1500 tys. - 1999 tys.	47	26	25	3	179
2000 tys. i powyżej	40	27	31	2	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	39	34	4	453
Średnie	37	30	28	4	468
Dobre	55	12	31	1	156
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	26	29	5	62
Raz w tygodniu	39	29	28	5	647
Kilka razy w roku	26	36	38	0	293
W ogóle nie uczestniczy	23	37	34	5	75
Ocena kier. rozw. syt. w kraju					
Dobry kierunek	60	16	22	2	258
Zły kierunek	20	42	35	3	607
Trudno powiedzieć	43	19	31	7	212

Tabela 2. Wiadomość o ustąpieniu rządu przyjąłby respondent:

(%)

	z zado- woleniem	z obo- jętnością	z niezado- woleniem	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	46	22	14	1076
Płeć					
Mężczyźni	20	48	21	11	476
Kobiety	17	45	22	16	600
Wiek					
do 24 lat	25	51	18	6	156
25-34	21	45	18	16	187
35-44	22	43	22	13	263
45-54	16	45	25	14	182
55-64	15	47	24	14	150
65 lat i więcej	9	50	24	17	139
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	50	17	14	402
Miasto do 20 tys.	17	48	22	13	117
od 21 do 100 tys.	16	43	28	14	197
101-500 tys.	23	43	22	12	199
501 tys. i więcej mieszk.	17	46	24	14	160
Region					
Północny	27	34	22	17	156
Zachodni	29	45	21	5	83
Środkowozachodni	19	55	22	5	156
Środkowy	15	46	19	21	199
Wschodni	15	44	24	18	117
Południowo-wschodni	16	47	25	13	169
Południowo-zachodni	16	52	20	12	197
Wykształcenie					
Podstawowe	17	47	19	17	388
Zasadnicze zawodowe	25	52	11	11	281
Średnie	16	42	29	13	320
Wyższe	17	40	38	5	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	39	39	4	68
Prac. umysł. niż. szczebla	16	40	30	13	93
Pracownicy fiz.- umysł.	20	44	23	14	50
Robotnicy wykwalifikowani	19	57	13	11	118
Robotnicy niewykwalifik.	27	44	17	12	59
Rolnicy	25	45	18	13	107
Prywatni przedsiębiorcy	23	30	30	17	37
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	13	50	22	16	313
Uczniowie i studenci	17	59	18	6	52
Bezrobotni	25	41	19	15	114
Gospodynie domowe i inni	16	43	16	25	58
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	29	34	22	15	86
500 tys. - 999 tys.	19	53	14	14	323
1000 tys. - 1499 tys.	18	50	20	12	284
1500 tys. - 1999 tys.	15	39	34	12	179
2000 tys. i powyżej	17	43	24	15	180
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	49	16	12	452
Średnie	14	47	21	18	468
Dobre	17	36	39	7	156
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	57	22	8	62
Raz w tygodniu	17	43	26	14	647
Kilka razy w roku	21	52	13	14	293
W ogóle nie uczestniczy	28	43	18	10	75
Ocena kier. rozw. syt. w kraju					
Dobry kierunek	8	33	47	12	258
Zły kierunek	26	50	11	12	607
Trudno powiedzieć	9	50	21	19	212

Tabela 3. Czy polityka gospodarcza rządu stwarza szanse wyjścia z kryzysu gospodarczego?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	54	17	1077
Płeć				
Mężczyźni	26	61	13	476
Kobiety	31	49	20	601
Wiek				
do 24 lat	34	54	12	156
25-34	26	58	15	187
35-44	23	59	18	263
45-54	28	61	11	182
55-64	34	46	19	149
65 lat i więcej	33	41	27	139
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	59	16	402
Miasto do 20 tys.	20	53	27	117
od 21 do 100 tys.	33	49	18	197
101-500 tys.	32	55	13	199
501 tys. i więcej mieszk.	35	51	15	160
Region				
Północny	25	61	14	156
Zachodni	18	70	12	83
Środkowo-zachodni	29	58	13	156
Środkowy	36	47	17	199
Wschodni	33	53	14	117
Południowo-wschodni	25	58	18	169
Południowo-zachodni	30	44	26	197
Wykształcenie				
Podstawowe	27	53	20	388
Zasadnicze zawodowe	20	63	16	281
Średnie	36	49	16	320
Wyższe	41	50	10	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	40	48	13	68
Prac.umysł.niż.szczebła	33	50	18	93
Pracownicy fiz.-umysł.	24	53	23	50
Robotnicy wykwalifikowani	15	65	20	118
Robotnicy niewykwalifik.	21	72	7	59
Rolnicy	17	67	16	107
Prywatni przedsiębiorcy	40	54	6	37
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	34	45	21	313
Uczniowie i studenci	37	53	11	52
Bezrobotni	23	59	18	114
Gospodynie domowe i inni	41	49	10	58
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	23	65	12	86
500 tys. - 999 tys.	24	58	18	323
1000 tys. - 1499 tys.	27	54	19	284
1500 tys. - 1999 tys.	35	50	15	179
2000 tys. i powyżej	38	46	16	180
Ocena własnych war. mater.				
Złe	22	63	15	453
Średnie	30	51	19	468
Dobre	45	38	17	156
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	54	13	62
Raz w tygodniu	30	53	17	646
Kilka razy w roku	24	58	18	293
W ogóle nie uczestniczy	32	53	14	75
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	56	29	14	258
Zły kierunek	17	70	13	607
Trudno powiedzieć	30	40	30	212

Tabela 4. Zaufanie do informowania o sytuacji politycznej i gospodarczej przez przedstawicieli rządu

(%)

	Zaufanie	Nieufność	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	60	13	1076
Płeć				
Mężczyźni	26	65	9	476
Kobiety	27	56	17	600
Wiek				
do 24 lat	31	55	14	156
25-34	23	67	10	187
35-44	32	60	9	263
45-54	21	70	8	182
55-64	29	56	15	150
65 lat i więcej	22	49	29	139
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	63	14	402
Miasto do 20 tys.	29	56	15	117
od 21 do 100 tys.	30	57	13	197
101-500 tys.	26	60	14	199
501 tys. i więcej mieszk.	31	60	9	160
Region				
Północny	25	63	12	156
Zachodni	31	64	5	83
Środkowo-zachodni	21	75	5	156
Środkowy	24	56	20	199
Wschodni	29	50	20	117
Południowo-wschodni	26	63	11	169
Południowo-zachodni	32	53	15	196
Wykształcenie				
Podstawowe	27	54	19	388
Zasadnicze zawodowe	17	72	10	281
Średnie	29	60	11	320
Wyższe	46	47	7	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	47	46	7	68
Prac.umysł.niż.szczebła	35	54	11	93
Pracownicy fiz.- umysł.	35	51	13	50
Robotnicy wykwalifikowani	25	71	4	118
Robotnicy niewykwalifik.	15	80	5	59
Rolnicy	21	63	15	107
Prywatni przedsiębiorcy	32	53	15	37
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	27	54	19	313
Uczniowie i studenci	35	48	17	52
Bezrobotni	15	77	8	114
Gospodynie domowe i inni	21	57	22	58
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	19	63	19	86
500 tys. - 999 tys.	20	68	12	323
1000 tys. - 1499 tys.	26	57	17	284
1500 tys. - 1999 tys.	35	56	10	179
2000 tys. i powyżej	37	53	10	180
Ocena własnych war. mater.				
Złe	17	70	13	452
Średnie	27	58	14	468
Dobre	53	37	9	156
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	27	55	18	62
Raz w tygodniu	29	58	13	646
Kilka razy w roku	22	64	13	293
W ogóle nie uczestniczy	21	70	9	75
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	51	35	15	258
Zły kierunek	16	74	10	607
Trudno powiedzieć	29	51	21	212